

Rådet for dyreetikk

Oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet

Rådet for dyreetikk
Kristian Ellingsen-Dalskau, sekretær
Veterinærinstituttet
Postboks 64
1431 Ås
Tlf.: 917 02 970/ 23 21 63 77 Faks: 23 21 63 01
e-post: Kristian.Ellingsen@vetinst.no
Hjemmeside: <http://www.radetfordyreetikk.no>
Facebook: <https://www.facebook.com/radetfordyreetikk/>

Ås, 11.10 2022

Uttalelse om klipping av flyvefjær hos fugler

Bakgrunnen for henvendelsen

Rådet for dyreetikk (RDE) ble første gang kontaktet av Kari Lutro, veterinær med spesialkompetanse om fugler og eksotiske dyr og medlem av Advisory Board i EAAV (European Association of Avian Veterinarians), i 2018. Grunnet oppnevning av nye rådsmedlemmer på daværende tidspunkt, ble henvendelsen satt på vent og ikke behandlet før i 2022.

I sin henvendelse skriver veterinær Lutro at det i 2017 ble avholdt et atferdskurs for papegøyeiere i Norge hvor det var leid inn en veterinær fra Nederland. Ved et senere kurs arrangert av Norsk Atferdsgruppe for Selskapsdyr (NAS), var det flere av kursdeltakerne som stilte spørsmål ved metodene de hadde fått forelest og demonstrert av omtalte veterinær på det første kurset, da dette skilte seg tydelig fra det som ble formidlet på NAS-kurset. Temaet «vingeklipping» (eller mer korrekt flyvefjærklipping) ble spesielt nevnt.

Under sitt innlegg, hevdet den nederlandske veterinæren at klipping av flyvefjær burde være en rutinemessig del av veterinærbesøket for å oppnå følgende fordeler:

- Et mer naturlig liv under unaturlige forhold
- Gjør det mulig å gå ut hver dag på turer, sykling og tilbringe tid i hagen
- Forhindrer uønsket oppførsel
- Gir fuglene økt selvtillit, lavere fryktnivå og mindre defensiv atferd
- Redusert behov for omplassering av papegøyer

Flyvefjærklipping diskuteres hyppig blant fugleeiere på sosiale medier og veterinærer mottar stadig henvendelser fra eiere som ønsker at fuglene deres skal bli klippet eller som ønsker å rådføre seg om dette.

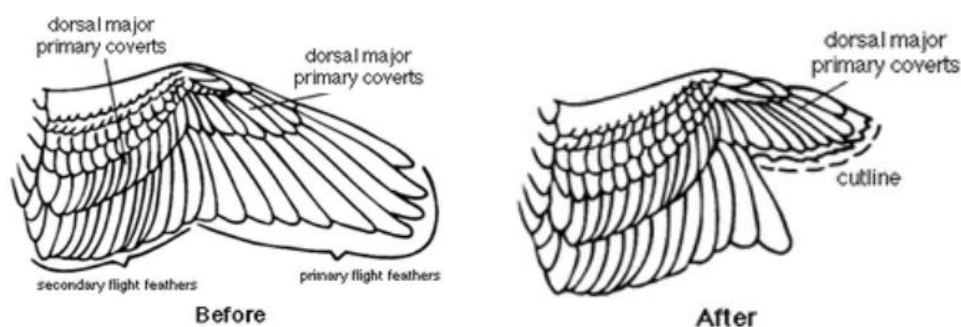
Lutro ber RDE vurdere klipping av flyvefjær hos små og store papegøyearter i forhold til lovverket i Norge og i forhold til dyrevelferden og det etiske aspektet av slik behandling, relatert til [Lov om dyrevelferd](#) (dyrevelferdsloven) og [Lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell](#) (dyrehelsepersonelloven).

Hun ber også om en vurdering med hensyn til hvem som eventuelt kan utføre slik klipping av flyvefjær, eksempelvis dyreeier selv, personale i dyrebutikker, veterinærer eller andre, satt i sammenheng med hva formålet med klippingen er.

Vingeklipping og flyvefjærklipping

Det er viktig å poengtere at flyvefjærklipping ikke er det samme som vingeklipping, selv om uttrykkene ofte brukes om hverandre.

Flyvefjærklipping eller flyvefjærtrimming (eng. flight feather trimming) innebærer at en del av fuglens primær- og sekundærfjær (flyvefjær) klippes av. Avhengig av utførelsen og hvor mye som klippes, fratras fuglen i større eller mindre grad evnen til å fly. Flyvefjærene vokser ut igjen når de gamle fjærstumpene felles (mytes) og klipping av disse fjærene er ikke å betrakte som en form for amputasjon. Klipping av flyvefjær trenger ikke påføre fuglen noen fysisk smerte.

Eksempel på flyvefjærklipping. Kilde: <http://cutlittleparrot.weebly.com/care.html>

Vingeklipping eller vingestekking (eng. pinioning) er én måte å permanent ta bort fuglens flygeevne på. Den vanligste måten å utføre dette inngrepet på, er å amputere de ytterste delene av vingeknokene med deres fjær (tilsvarende menneskets mellomhåndsben og fingre). Vingeklipping er et smertefullt inngrep som er forbudt i Norge.

Vingeklipping. Kilde: <https://vet360.vetlink.co.za/pinioning-wing-clipping/>

Det er kun flyvefjærklipping av vingefjær som er tema for denne uttalelsen.

Flyvefjærklipping i Norge

Flyvefjærklipping kan være aktuelt også for andre grupper enn papegøyefugler i private hjem, deriblant dyre- og fugleparker og hobbyfjærfeprodusenter. For å få et inntrykke av hvor vanlig flyvefjærklipping er i disse gruppene, sendte RDE en henvendelse til norske dyre- og fugleparker, samt hobbyfjærfeprodusenter.

Dyre- og fugleparker

Totalt syv parker ble kontaktet, hvorav tre svarte. En park hadde hatt én papegøye tidligere. Denne fuglen var flyvefjærklippet da de fikk henne og ble klippet de første årene i parken. De andre parkene klippet enkelte av sine større fugler som flamingo og påfugl for å kunne la dem gå fritt rundt uten fare for rømning.

Hobbyprodusenter av fjærfe

En henvendelse ble også sendt til [Norsk rasefjærfeforbund](#). De svarte – på vegne av Norsk Svømmefuglklubb og Norsk Rasefjærfeforbund – at de fleste medlemmene med flyvedyktige ender og gress holdt dem i volierer. Unntaksvis, som for eksempel ved førstegangs utslipp om våren eller ved innkjøp av nye dyr, utførte enkelte medlemmer klipping.

Hvorfor klippe?

Det kan være mange grunner til at fugleiere ønsker å klippe flyvefjærene på fuglene sine. Mange tenker at klipping er midlertidig og harmløst, som å klippe hår eller negler. Fuglen er imidlertid avhengig av fjærene for normale bevegelser, forflytting og mosjon. Det tar også lang tid før fjærene vokser tilbake. Hvor lang tid avhenger av art, men varierer fra noen måneder til over et år. I denne perioden får fuglene ikke trent flyvemusklene i tilstrekkelig grad. Dette kan medføre økt risiko for fall og skader, som igjen kan medføre at fuglene kan bli redde og unngå flyving selv når evnen til å fly returnerer.

En vanlig årsak til klipping er at det muliggjør å ta med fuglen utendørs uten fare for at den rømmer. Selv fugler med klippede flyvefjær kan imidlertid reagere instinktivt ved å forsøke å fly dersom de blir skremt. Avhengig av hvordan klippingen er utført, risikerer man derfor at fuglen blir værende der den lander uten mulighet for videre flyvning. Dersom det blåser, kan denne avstanden være betydelig og utgjøre en fare for at fuglen ikke finnes igjen, tørster, sulter eller fryser i hjel eller blir tatt av rovdyr, for eksempel katt.

Det virker også å være en vanlig oppfatning at fugler i bur er dårlige flyvere og at man ved klipping beskytter dem fra å skade seg inne i huset. Det finnes situasjoner hvor dette stemmer, men det er unntaksvis. Fugler kræsjer som regel inn i ting fordi de aldri har lært å fly, blir skremt eller fordi flyveegenskapene er redusert siden vingene er fjærklippet. Tilrettelegging av hjemmet og lydighetstrening er derfor mer pålitelig enn flyvefjærklipping når det gjelder å unngå rømning og skader.

Dersom det blir vanligere å få utført flyvefjærklipping, vil trolig også den allmenne aksepten for prosedyren øke. At noe er vanlig, betyr imidlertid ikke at det er bra. Det finnes mange eksempler på prosedyrer som tidligere var helt vanlig og allment akseptert – for eksempel halekupering av hund – i dag ikke lenger anses som legitime. Klipping av flyvefjær kan også virke akseptabelt fordi fuglene tilsynelatende takler å bli fratatt evnen til å fly. Det er imidlertid viktig å påpeke at dyrevelferden kan være dårlig selv i mangel av åpenbare atferdstegn.

Betydningen av flyvefjærklipping for dyrevelferden

Det finnes mange definisjoner på dyrevelferd, men ikke én som alle enes om. Det er derfor vanlig å beskrive at velferd består av tre faktorer: Naturlig liv, biologisk funksjon og dyrets subjektive tilstand. I naturlig liv ligger det at dyret skal holdes i et miljø som lar det utøve artsspesifikk atferd. God biologisk funksjon innebærer at dyret har god helse, samt god produksjon og reproduksjon dersom det er snakk om produksjonsdyr. I dyrets subjektive tilstand ligger det at dyret skal mestre miljøet det lever i og oppleve en overvekt av positive emosjoner i livet. For at et dyr skal oppleve god dyrevelferd, bør alle disse faktorene være dekket. Det er derfor naturlig å bruke dette som et rammeverk for å vurdere betydningen av flyvefjærklipping for fuglens velferd.

Naturlig liv

Hold av dyr i fangenskap har fått gradvis større oppmerksomhet de siste tiårene. Zoologiske hager har for eksempel gått bort fra å bruke små bur og betonginnhegninger til mer naturlige innhegninger med mer plass til å utøve naturlig atferd og miljøberikelser som utfordrer dyrenes kognisjon og fysikk ved å gi mulighet for blant annet mosjon, svømming, klatring, kloring og graving. Det har også blitt økt fokus på å etablere et godt dyr-menneskeforhold.

Den samme utvikling kan observeres for produksjonsdyrene våre. I mange land er det ren rutine og høy aksept for å gjøre fysiske tilpasninger av dyrene til å passe inn i våre produksjonsformer, for eksempel gjennom nebbtrimming av kylling og halekupering av gris. Slike inngrep er forbudt i Norge. I stedet er fokuset på å tilpasse miljøet til dyrene,

blant annet gjennom lover og avl. Det har også blitt større fokus på hold av kjæledyrene de siste årene, for eksempel mer plass og sosiale forhold for [kanin](#) og [fugler](#).

Fuglene stammer fra små rovdinosaurer og det antas at fugler har fløyet med aktive vingeslag i minst 150 millioner år. Flyvning er en av de mest komplekse former for bevegelse som eksisterer i dyreriket. Atferden er en grunnleggende del av fuglens biologi uavhengig av om de er født og lever i det fri eller i fangenskap. Hele fuglen, inkludert hjerne, bein, muskler, organer og kropp er bygget for å fly. Dersom fuglens evne til å fly begrenses, for eksempel ved flyvefjærklipping, er den ikke lenger i stand til å bevege seg naturlig. I tillegg til å kunne gi uheldige fysiologisk og psykologisk konsekvenser, fjerner inngrepet en stor del av det som definerer hva en fugl er.

Biologisk funksjon

Som et barn som skal lære å gå, har fugler en sensitiv periode i sin utvikling som er elementær for å lære å fly [1]. Klipping av flyvefjær i denne perioden før fuglen lærer å fly, kan ha negativ innvirkning på blant annet utviklingen av syn, motoriske ferdigheter, skjelett og atferd. Klipping fratår også fuglen muligheten for trening, mosjon og utforskning som kan gjøre det vanskelig for fuglen å lære å fly senere når den sensitive perioden er over. Fugler som klippes før de lærer å fly, vil sannsynligvis aldri utvikle balansen og smidigheten som kreves for å fly. Klipping av flyvefjær før fuglen lærer å fly er derfor spesielt uheldig.

Flyvefjærklipping påvirker også fuglens hjerne og mentale utvikling. Dyr som holdes i berikede miljøer som ivaretar mental, fysisk og sosial stimulering, har mer aktive, plastiske hjerner med flere og mer komplekse nerveforbindelser [2]. Gjennom å fly, lærer fugleunger en rekke komplekse ferdigheter som å lette, flakse, gli, oppstigning og nedstigning, snu, unngå hindringer, bremsing og landing. Ettersom fuglehjernen har utviklet seg til å tolke visuelle data med spesifikke områder som aktiveres under flyvning, er det grunn til å anta at manglende evne til å fly leder til redusert hjernestimulering og dermed redusert kognitiv funksjon.

Fugler er avhengig av å fly for å styrke brystmuskulaturen. Dersom flyvemusklene ikke får utvikle seg normalt gjennom flyving, vil de ikke kunne belaste skjelettet korrekt, som igjen vil ha en negativ effekt på beinenes størrelse og styrke. Den mekaniske belastningen på bein som vokser, bestemmer til slutt styrken på beinet og bein som ikke har blitt påført tilstrekkelig belastning vil være svakere enn normalt. I tillegg gir trening under vekst et skjelett med høyere masse og tetthet [3]. Et sterkt skjelett er viktig for å redusere risikoen for brudd for eksempel i vinger eller bryst (kjølbein) i forbindelse med flyvning.

Enkelte fugler får en delvis klipping av flyvefjær som gjør at fuglene har mulighet til å fly kortere distanser. Denne typen klipping er heller ikke problemfri. Klippingen reduserer fuglens flyvekontroll både inne og ute. Delvis klipping reduserer også fuglens utbytte av optimal flytrenoing ved at den gjøres mindre effektiv. I tillegg gir delvis klipping fuglene en unaturlig, mer vertikal flyvestilling man ikke kjenner konsekvensene av.

Flaksing med vingene uten å lette fra underlaget krever i beste fall halvparten av energien som kreves ved flygning. Flaksing er derfor ikke en fullgod erstatning for flyvning, ettersom det verken gir tilstrekkelig mosjon, trening av muskler eller belastning på bein [4].

Fugler trenger regelmessig mosjon for å opprettholde god karidiovaskulær helse [5] og ingen former for mosjon er like naturlige og effektive for en fugl som å fly. Fugler som i lengre perioder ikke får fly og dermed får utilstrekkelig med mosjon, er mer utsatt for overvekt og hjerte- og leversykdommer [6]. Overvekt og relaterte sykdommer er et stadig økende problem hos større fugler med begrenset mulighet for bevegelse.

Dyrets selvopplevde situasjon

Papegøyefugler er byttedyr og deres spontane respons på en trussel vil være å fly unna. Dersom flyvefjærene deres blir klippet, har de ingen mulighet for å rømme unna hvis de for eksempel overraskes av en hund eller katt. Dette kan medføre økt fryktsomhet og stress.

En annen konsekvens ved at de ikke kan fly unna, er at de presses til nærkontakt med mennesker. En redd fugl som påtvinges nærkontakt med mennesker vil ikke nødvendigvis temmes eller knytte seg til mennesker. Nærkontakten kan tvert imot føre til lært hjelpsløshet, en tilstand hvor fuglen gjennom gjentatte eksponeringer lærer at det er umulig for den å komme unna den stressende situasjonen. Fuglen reagerer derfor med å forbli passiv, en strategi den beholder selv om den senere gis muligheten til å flykte. Lært hjelpsløshet resulterer i en mer usikker og utrygg fugl med høyere nivåer av angst.

Fugler som ikke kan rømme unna et uønsket møte med mennesker, kan bite. I stedet for å fly unna som de instinktivt ville foretrukket, må de ty til andre strategier for å unngå trusselen. Flyvende fugler kan også bite, men de opplever ikke stresset eller usikkerheten ved det fysiske handicapet.

Som tidligere nevnt, har fugler en grunnleggende motivasjon til å fly. Dersom de ikke får utøve denne atferden på grunn av anatomiske begrensninger, kan det føre til stress, selvskading og utvikling av stereotypier, som pacing (vanding), gynging, og fjærplukking. Fjærplukking kan også oppstå etter fjærklipping fordi klippingen forårsaker irritasjon. En studie av jakopapegøyer fant for eksempel at fugler som ikke klarte å fly, hadde fem ganger så stor sannsynlighet for å utføre fjærplukking [7]. Det finnes også anekdotiske bevis for at klipping påvirker fuglens sinnstilstand og at klippede fugler ofte beskrives som depressive av eierne sine.

Som tidligere beskrevet, finnes det ikke én enkelt definisjon av dyrevelferd. Mestring av miljøet er imidlertid et sentralt begrep i flere av dem. I kommentarutgaven til dyrevelferdsloven [8] heter det blant annet at «Dyret skal kunne mestre miljøet det lever i og opprettholde normale livsfunksjoner». Vi kan umulig vite hvor mye stress fuglen opplever etter klipping. Det er imidlertid rimelig å anta at disse høyt intelligente skapningene opplever redusert mestring og følgelig redusert velferd når de frates evnen til å fly og muligheten til å bevege seg på sitt naturlige vis.

Rådets tolkning av loverket

De færreste land har et lovfestet forbud mot klipping av flyvefjær. Et unntak er Sverige, hvor flyvefjærklipping er forbudt for alle fugler yngre enn ett år for at de skal få lære seg å fly. Klipping er kun tillatt på voksne fugler som ikke kan tilvennes bruk av fuglesele. I slike tilfelles kan flyvefjærklipping utføres en gang i året, blant annet for å muliggjøre utendørsaktiviteter om sommeren.

Til tross for at inngrepet generelt er tillatt, er det etter hva RDE forstår flere og flere veterinærer internasjonalt som ikke utfører flyvefjærklipping, fordi flyvning er så grunnleggende for fuglen. British Small Animal Veterinary Association sier for eksempel at flyvefjærklipping ikke skal benyttes av bekvemmelighetshensyn for eieren. Fokus rettes heller mot å lære opp fugleiere til å passe på fuglene sine.

Ettersom flyvefjærklipping ikke er en form for amputasjon, er inngrepet heller ikke forbudt ifølge norsk lov. Slik tolker også Mattilsynet regelverket (pers. komm.). Det er allikevel paragrafer i både dyrevelferdsloven og dyrehelsepersonelloven som kan tolkes dithen at flyvefjærklipping burde være forbudt.

I dyrevelferdsloven §1 heter det at «*Formålet med loven er å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr*». Som allerede diskutert, har flyvefjærklipping stor, negativ påvirkning på fuglens velferd. RDE mener derfor at flyvefjærklipping er et brudd på dyrevelferdslovens formålsparagraf.

I dyrevelferdsloven §3 heter det at «*Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger*». Annet punktum inneholder et påbud om å behandle dyr godt og beskytte dem mot fare for unødvendige påkjenninger og belastninger. Loven angir ikke hvilke normer som skal etterleves, men henviser til andre normer som ligger utenfor loven selv. Ifølge Stenevik & Mejdell (2011) kan disse være av både «dyrefaglig, etisk og følelsesmessig art, og av økonomisk eller praktisk karakter» (s. 35). Videre hevder de at «En dyreholder som kjenner dyrets mentale og fysiske behov, og som ønsker og evner å imøtekomme disse i utstrakt grad, behandler dyret godt» (s. 36). I forarbeidene til dyrevelferdsloven presiseres det at «godt» betyr at det skal tas hensyn til dyrs fysiske og mentale behov ut fra deres egenart og evne til å ha positive og negative opplevelser. Flyvefjærklipping har negative konsekvenser for dyrets fysiske og mentale behov og bryter dermed med påbudet om at dyr skal behandles godt. RDE mener således at flyvefjærklipping bryter med dyrevelferdsloven §3 Annet punktum.

I dyrevelferdsloven §9 første ledd heter det at «*Medisinsk og kirurgisk behandling skal utføres på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte og ivareta dyrets funksjonsevne og livskvalitet*». Ifølge Stenevik og Mejdell (2011) skal «funksjonsevne» vurderes i forhold til normal funksjon og «dyret skal være i fysisk og psykisk stand til å få dekket sine behov, f.eks. nærings- og aktivitetsbehov». Selv om klipping vanskelig kan defineres som «medisinsk og kirurgisk behandling», er det ingen tvil om at inngrepet endrer dyrets funksjonsevne. Begrepet «livskvalitet» er i stor grad overlappende med «velferd». Stenevik og Mejdell (2011) skriver «Hvis dyret etter behandlingen må leve store deler eller

resten av livet med smerter eller sterke begrensninger i sin naturlige utfoldelse, vil behandlingen være i strid med hensynet til livskvalitet». Flyvning er en grunnleggende egenskap for de fleste fugler, en atferd de gjennom millioner av år er mentalt og fysisk tilpasset til å utføre. Manglende evne til å fly vil derfor utvilsomt medføre redusert livskvalitet.

I dyrevelferdsloven §9 andre ledd heter det at «*Det skal ikke gjøres operative inngrep eller fjernes kroppsdel på dyr uten at det foreligger forsvarlig grunn ut fra hensynet til dyrets helse*». Selv om fjærklipping ikke er et operative inngrep eller fjær kan defineres som en kroppsdel, kan behandlingen sjelden forsvares «ut fra hensynet til dyrets helse». RDE mener derfor at flyvefjærklipping er brudd på dyrevelferdsloven §9 første og andre ledd.

I dyrevelferdsloven §23 heter det at «*Dyreholder skal sikre at dyr holdes i miljø som gir god velferd ut fra artstypiske og individuelle behov, herunder gi mulighet for stimulerende aktiviteter, bevegelse, hvile og annen naturlig atferd. Dyrers levemiljø skal fremme god helse og bidra til trygghet og trivsel*». RDE mener denne paragrafen påpeker viktigheten av å tilrettelegge for stimulerende aktiviteter, bevegelse og annen naturlig atferd gjennom tilpasninger av innendørs og utendørs miljø, fremfor å aktivt motarbeide dette gjennom klipping.

I dyrehelsepersonelloven §12 heter det at «*Dyrehelsepersonells plikter innen sitt fagområde er*

1. *å arbeide for velferd og sunnhet hos dyr, herunder viltlevende dyrestander,*
2. *å medvirke til etisk og miljømessig forsvarlig dyrehold*».

RDE mener klipping av flyvefjær er brudd på dyrehelsepersonelloven §12, ettersom klipping har negativ innvirkning på «velferd og sunnhet hos dyr» og bidrar til et uetisk dyrehold gjennom å fjerne muligheten for å fly.

I dyrehelsepersonelloven §22 heter det at «*Dyrehelsepersonell skal uoppfordret gi dyreeieren eller dennes representant, opplysninger om undersøkelsesmetoder, diagnoser og aktuelle behandlingsalternativer og prognose. Videre skal eieren informeres om mulig risiko og bivirkning som undersøkelsen eller behandlingen medfører. Dersom det i tilknytning til undersøkelsen eller behandlingen oppstår skade eller komplikasjoner, skal dyreeieren informeres om dette. Opplysninger skal gis i en forståelig form og ut fra dyreeierens forutsetninger*».

RDE mener denne paragrafen tydeliggjør ansvaret dyrehelsepersonell har overfor dyreeiere om å opplyse dem om hva klipping av flyvefjær innebærer for fuglens velferd, inkludert mental og fysisk helse, samt om alternativer til klipping.

Alternativer til flyvefjærklipping

Som nevnt innledningsvis, rettfærdiggjør mange fugleiere flyvefjærklipping med at fuglene kan være utendørs uten risiko for at de rømmer. Det finnes imidlertid andre løsninger for å unngå rømning. For det første er det mulig å trene fuglen til å komme

tilbake når den kalles på. Dette er imidlertid ikke alltid enkelt, da fuglene lett kan bli skremt eller distraheret og ikke returnere som ønsket. Det finnes derfor fugleseler i forskjellige størrelser som etter tilvenning lar fuglene fly relativt fritt. For å unngå at fuglen skader seg f. eks. ved en panikkreaksjon, må fuglen være trent til sele fra den er liten.

Flyvesele. Kilde: https://en.wikipedia.org/wiki/Parrot_harness

For å ivareta fuglens behov for plass, kan man lage et voliere, et stort bur som beskytter fuglen når den er uten tilsyn. Et voliere bør være så stort at det muliggjør flyvning.

Voliere. Kilde: <https://www.facebook.com/zoohjornet/photos/a.475394762537089/2190610951015453/>

Hvis man tenker at klipping bør utføres for å beskytte fuglen mot å skade seg inne, bør man også tenke alternative løsninger. Man kan for eksempel dekke speil og vinduer før fuglen venner seg til og kan unngå dette. Man bør også unngå takvifter med eksponerte vifteblader. Stekeplater må være slukket og toalett og utgangsdører bør være lukket, det samme med dører til rom hvor man ikke ønsker at fuglen skal være.

Hvem kan utføre flyvefjærklipping?

Det er vanskelig for en person uten den nødvendig kompetansen å skille mellom en ny, ferdigutviklet fjær og en fjær som fremdeles vokser, en såkalt blodfjær. Dersom det klippes i de følsomme blodfjærene, kan det oppstå kraftige blødninger. Skader på blodfjær kan også være smertefulle, stressende og potensielt dødelig for fuglen. Det er kun veterinærer som innehar den nødvendige kompetansen, treningen og utstyret til å håndtere en slik uforutsett hendelse. Håndteringen og inngrepet vil også oppleves som stressende for fuglen. Nødvendig erfaring med håndtering og fiksering av stressede fugler vil derfor være en forutsetning for å unngå unødig stress, feilklipping og skader.

Dersom flyvefjær ikke klippes korrekt, kan det oppstå problemer når fjærene vokser ut igjen i forbindelse med myting. Det er viktig at det samme antall fjær klippes på begge vingene, samt at de klippes i samme lengde, for å oppnå best mulig balanse og kontroll under flyvning og på den måten unngå kollisjoner og skader på brystbein/kjølbein, nebb og vinger. Det må også hensyntas papegøyeart, naturlig flyveevne og individuell-fysiologisk og medisinsk status hos hver fugl.

På bakgrunn av dette mener RDE flyvefjærklipping kun skal kunne utføres av veterinær som innehar den nødvendige kompetansen.

Rådets vurdering

Rådet for dyreetikk finner ikke vitenskapelig støtte for argumentene presentert i innledningen av denne uttalelsen, snarere tvert imot. Å frata fugler evnen til å fly, frarøver dem deres mest grunnleggende og definerende egenskap. Millioner av år med evolusjon og biologiske tilpasninger forsvinner ikke bare fordi det er enklere å fjerne muligheten for å fly enn å tilrettelegge for atferden. Riktignok kan flyvefjærklippede fugler holdes utendørs, men det kan man også gjøre med fugler tilvendt flyvesele eller ved bruk av volierer. Å la fuglen være ute, fordrer derfor ikke i seg selv klipping. I denne uttalelsen har vi vist at klipping har stor negativ innvirkningen på alle de tre delene av dyrevelferdbegrepet. Rådet for dyreetikk mener også at flyvefjærklipping bryter med flere av paragrafene i dyrevernsloven og dyrehelsepersonnelloven og dermed kan tolkes dithen at inngrepet burde være ulovlig.

På bakgrunn av dette, mener Rådet for dyreetikk at flyvefjærklipping ikke skal rutinemessig utføres på papegøyefugler.

Generelle råd

- Flyvefjærklipping skal ikke utføres rutinemessig
- Flyvefjærklipping kan etter konsultasjon med veterinær utføres unntaksmessig på fugler eldre enn ett år dersom alle faktorer veies opp mot hverandre og konklusjonen er at klipping medfører en klar fordel for fuglen
- Grunnet risikoen for skader og feilklipping, mener RDE at flyvefjærklipping kun skal utføres av veterinær som innehar den nødvendige kompetansen

Knut Bøe
Leder

Kristian Ellingsen-Dalskau
Sekretær

Referanser (utvalg)

1. Ruaux, G., S. Lumineau, and E. de Margerie, *The development of flight behaviours in birds*. Proc Biol Sci, 2020. **287**(1929): p. 20200668.
2. Bengoetxea, H., et al., *Enriched and deprived sensory experience induces structural changes and rewires connectivity during the postnatal development of the brain*. Neural Plast, 2012. **2012**: p. 305693.
3. Regmi, P., et al., *Effect of rearing environment on bone growth of pullets*. Poult Sci, 2015. **94**(3): p. 502-11.
4. Jackson, B.E., B.W. Tobalske, and K.P. Dial, *The broad range of contractile behaviour of the avian pectoralis: functional and evolutionary implications*. J Exp Biol, 2011. **214**(Pt 14): p. 2354-61.
5. Pees, M., M.-E. Krautwald-Junghanns, and J. Straub, *Evaluating and Treating the Cardiovascular System*, in *Clinical Avian Medicine*, G.J. Harrison and T. Lightfoot, Editors. 2005, Spix Publishing. p. 393.
6. Pollock, C. *Nutritional Management of Obesity in Birds*. 2012; Available from: <https://lafeber.com/vet/obesity/>.
7. Schmid, R., M.G. Doherr, and A. Steiger, *The influence of the breeding method on the behaviour of adult African grey parrots (Psittacus erithacus)*. Applied Animal Behaviour Science, 2006. **98**(3): p. 293-307.
8. Stenevik, I.H. and C.M. Mejdell, *Dyrevelferdsloven, kommentarutgave*. 2011, Oslo: Universitetsforlaget.